

ETT BÅTBYGGE –

Svalustjärten

– VEISTIMME VENEEN

Allmogebåtföreningen Knopen –
Perinneveneyhdistys Knopen rf

Kvarkens båtmuseum – Merenkurkun venemuseo
Malax museiförening rf

Lokal- och regionhistoriska bidrag 6

Halvknärren med sin knärrlika
förstäv och aktern som en julla
är en ovanlig båttyp vid den
Österbottniska kusten.
Allmogebåtföreningen Knopen
beslöt därför att göra en replik av
den ena av Kvarkens båtmuseums
två halvknärrar. Vasa arbetarinstitut
ställde upp och ordnade en
båtbyggarkurs under ledning av
båtbyggaren Rolf Erik West. I denna
bok presenteras byggprocessen i ord
och bild från rotupptagning till dopet.

SVALUSTJÄRTEN:

- från rot till båt
- i ord och bild
- juurakoista veneeksi
- sanoin ja kuvin

Pärbild -
Kansikuva:
Svalustjärten.
Tuija Mikkonen

ISBN 951-97401-9-8

INNEHÅLL – SISÄLTÖ

Förord 5 Esipuhe

3

Hur det började 7 Miten kaikki alkoi

DAGBOK – PÄIVÄKIRJA

Förberedelser	11	Valmistelut
<i>Uppmätning</i>	11	<i>Mittaus</i>
<i>Virket</i>	13	<i>Puutavara</i>
Kölsträckning	14	Kölinpystytys
Läraren	16	Opettaja
Bordläggning	17	Veneenlyönti
<i>Första bordomgången</i>	18	<i>Ensimmäinen lautapari</i>
<i>Arbete med ett bord</i>	20	<i>Laudan työstö</i>
<i>Arbetet framskrider</i>	21	<i>Työ edistyy</i>
Förstärkning av skrovet	26	Rungon vahvistus
<i>Finjustering av rötterna</i>	28	<i>Kaarien hienosäätö</i>
<i>Förstärkningen fulländas</i>	30	<i>Rungon vahvistus valmistuu</i>
<i>Spanten på plats</i>	32	<i>Kaaret paikoilleen</i>
Durk och toft	33	Telkeet ja tuhdot
Sudband, roder och åror	35	Parraslistat, peräsin ja airot
Tjärning	37	Tervaus
Dopet och sjösättningen	40	Kaste ja vesillelasku
I sjön	42	Vesillä

Terminologi 45 *Sanasto*
Deltafare 48 *Osanottajat*

FÖRORD – ESIPUHE

Den här boken är en bildberättelse om bygget av en allmogebåt. Historien berättas för att andra som går i liknande tankar ska kunna hämta inspiration och kanske få tips om hur man kan organisera ett dylikt företag. För dem som redan gått igenom den här processen är det kanske intressant att titta på hur vi gjorde det och jämföra med egna upplevelser eller kanske bara drömma sig tillbaka till ”då det begav sig”.

Finansieringen klarades till stor del av genom att Vasa arbetarinstitut stod för lokalhyran och lärarkostnaden. För att täcka materialkostnaderna satsade tolv blivande Knopenmedlemmar 500 mark per person. Sedan vi väl var igång kunde vi börja se oss om efter sponsorer för bl.a. segelanskaffningar.

Ägandeformen var en sak som diskuterades länge och väl och vi kom till slut fram till föreningsmodellen, vilket så här i efterskott känns som ett bra val. Idag har vi en bred verksamhet och har bl.a. gjort utställningar i samarbete med Kvarkens båtmuseum och föreläsningar om fiske och båtar i samarbete med Vasa arbetarinstitut.

Redan från början gick vi in för att dokumentera allt utförligt. Vi fotograferade, ritade och skrev dagbok med tanken att göra en bok av det hela. Vi ansökte också om bidrag genast efter bygget, men idén förföll när inga medel beviljades. Men fem år efter att bygget och föreningen startade kan vi nu i samarbete med Kvarkens båtmuseum presentera en del av dokumentationen i bokform.

Ett stort tack till Svenska kulturfonden och Sparbanksstiftelsen i Vasa som med sina bidrag möjliggjort publiceringen av boken.

Vi hoppas att boken ger dig trevliga lässtunder och att den kan ge idéer och planer för framtida upplevelser med allmogebåt. Vare sig det är i snickarverskstaden, på sjön, bland sjöbodar eller museer önskar vi dig lycka till.

Vasa, i maj 2005

Ulf Pensar

Tämä kirja on kuvakertomus erään perinne-
veneen rakentamisesta. Haluamme tarjota
tarinamme välityksellä kimmokkeen muille,
joita veneenrakentaminen kiinnostaa. Kirjasta
voi myös saada vinkkejä, kuinka tällaisen
projektin voisi toteuttaa. Niille, joille veneen-
rakentaminen jo on tuttua, voi kirjamme tarjota
mahdollisuuden vertailla omia kokemuksiaan
meidän työhömmä tai ehkäpä se johdattaa
lukijan muistoissaan omaan auvoiseen alkuun.

Veneenrakennuksen rahoitus järjestyi
pääosin Vaasan ruotsinkielisen työväenopiston
vastatessa kurssitiloista ja opettajasta aiheutu-
neista kuluista. Materiaalikulut katoimme
siten, että kaksitoista tulevaa yhdistyksemme
jäsentä maksoi kukin 500 markkaa. Kun
olimme jo päässeet vauhtiin, rupesimme
hakemaan sponsoreita purjeenhankintaan ja
muihin kuluihin.

Veneen omistuskysymyksestä keskuste-
limme kauan. Vihdoin päädyimme perustamaan
yhdistyksen, mikä näin jälkikäteen ajateltuna
on tuntunut hyvältä ratkaisulta. Toimintamme
on laajentunut vuosien mittaan ja olemme
valmistaneet mm. näyttelyitä Merenkurkun
venemuseon kanssa sekä järjestäneet luentoja
Vasa arbetarinstitutin kanssa.

Jo alusta alkaen dokumentoimme perus-
teellisesti kaikki veneenrakennuksen vaiheet.
Valokuvasimme, piirsimme ja kirjoitimme
päiväkirjaa tarkoituksenamme laatia kirja.
Haimme apurahoja heti veneen valmistuttua,
mutta ajatus unohtui, kun emme onnistuneet
rahoituksen hankkimisessa. Nyt, viisi vuotta
yhdistyksen perustamisen ja rakennusprojek-
tin jälkeen voimme esitellä osan dokumen-
tointiaineistostamme kirjan muodossa.

Suurkiitokset Svenska kulturfondenille ja
Vaasan Säästöpankkisäätiölle, joiden
avustusten turvin kirjan julkaiseminen on
mahdollista.

Toivomme, että kirja tuo sinulle mukavia
lukuhetkiä ja että kuvat herättävät ajatuksia ja
innostavat uusiin suunnitelmiin. Toivotamme
menestystä veneharrastuksillesi tapahtuipa se
verstaassa, venevajoissa tai museoissa.

Vaasassa, toukokuussa 2005

Ulf Pensar